

Svart-vit flugsnapparhona

Foto: Lennart Mathiasson/N

Leksands Fågelklubb

Nr 1 1993

Redaktionens sida

Redaktion

Ansvarig utgivare:

Staffan Müller, Sunnanäng 35
793 90 Leksand, tel. 0247-611 06

Övriga

Bo Alexandersson och Sören Stenberg

Medlemsavgifter 1993:

Vuxna 75:-
Familjemedlemmar 30:-
Ungdomar födda 1972 och senare 30:-

Adressändringar till:

Bo Alexandersson, Siljegårdsvägen 21
793 33 Leksand, tel. 0247-108 20

Postgiro nr: 438 26 34-6 Bankgiro nr: 456-4373

Tidskriften ges ut 4 ggr/år. Fågelklubbens medl. får den utan kostnad.

Innehållsförteckning:

3 Nya fågeltorn vid Limsjön	24 Rapport från årsmötet
5 Tre rönnbärsätare	25 Ekonomin 1992
8 Grushögar i Limsjön	26 Mindre hackspett
11 Upprop om lappuggla	27 Fåglar i Indien
13 Häckfågeltaxering	31 S'en sist från Insjön
20 Fågelrapporter för 1992	

Talgoxen på sid 1 är fotograferad av Lennart Mathiasson/N

Nya fågeltorn vid Limsjön

☛ Staffan Müller

Som en skänk från ovan, eller från Arbetsförmedlingen, var de hantverkare som tagit sig an fågeltornen vid Limsjön.

I år var det dags att riva de 2 fågeltornen vid Lycka och Statoil.

Rasrisken var uppenbar och trots att de fyllde en mycket viktig funktion var det dags att plocka ner dem.

Därför blev erbjudandet om att anställa ett antal hantverkare utan kostnad, en perfekt möjlighet för miljökontoret att få till 2 nya torn.

Nu är de under återuppbyggnad och kommer att vara klara i god tid inför fågelsäsongen.

Tornen placeras på precis samma ställe som de tidigare, men ställs nu på gjutna pelare och blir betydligt större och högre.

Dessutom byggs det in regnskydd/anslagstavlor/ringmärkarkurur i markplanet.

Eftersom kommunen inte hade budgeterat för detta s.k ALU-projekt, har fågelklubben gått in och stöttat verksamheten och skaffat fram en hel del material och maskiner, från företag i Leksand.

Leksands fågelklubb vill därför tacka alla dem som bidragit till fågeltornens tillkomst.

Ett särskilt tack också till **Kent Fisk** som idéellt ställt upp med grävmaskinsarbeten i Limsjön och vid tornen.

Välkomna till Limsjön!

Tappers

 **Bergkvist
Insjön**

 **LEKSANDS
ELVERK**

Sidensvans

Foto: Gunnar Lind

Björktrast

Foto: Gunnar Lind

Tre rönnbärsätare.

☞ Gunnar Lind

Denna gång skall jag berätta lite om tre fågelarter som utnyttjar rönnbär som födoresurs. Fjolåret var ju, som bekant, ett ovanligt rikt frukt och bärår och praktiskt taget alla bärsorter fanns i stor myckenhet. Rönnarna dignade faktiskt under tyngden av den rika bärtilgången. Länge såg det ut som om fåglarna inte var intresserade av rönnbären och i september var det endast några enstaka trastar samt smärre starflockar som åt lite av bären. Huvudparten av dessa satt fortfarande kvar på träden ännu i slutet av oktober.

Många personer hörde av sig och tyckte att det var ont om trastar och en del undrade om det var något fel på bären på grund av försurning eller andra föroreningar. Jag kunde endast svara att de går nog åt så småningom för hela norra Sverige är fullt av bär och fåglarna äter sig så sakteliga ner genom landet. I november kom de första sidensvansarna men det var inga speciellt stora flockar men de ökade efterhand och antalet kulminerade runt årsskiftet. Då kunde man se flockar på flera hundra individer och ännu fram i slutet av februari fanns en del eftersläntare kvar. I mitten av november kom även de första tallbitarna men det blev ingen större invasion och de största flockarna var på ca 50 ex. De flesta höll till i skogarna och ganska få rapporter kom från byar och samhällen. Antalet var som störst i december men enstaka ex sågs under hela januari. Björktrastar hade setts i smärre antal under hela hösten men fram i december kom stora mängder från nordligare trakter och de största ansamlingarna var på ungefär 1000 ex. Under loppet av några veckor

blev de flesta rönnbären uppätta och merparten av trastarna drog vidare söderut. Ännu i slutet av januari och i februari fanns dock fortfarande en hel del björktrastar kvar på trakten. När de var som talrikast var det flera personer som ringde och undrade vad de hade för fåglar på sina gårdar och en del av dem ville inte tro mig när jag sade att det var björktrastar.

Björktrast.

Björktrasten är den vanligaste av de tre arterna och den häckar i hela Sverige men den är betydligt vanligare norrut i landet än söderut. I våra trakter har den mest gått under benämningen "trost" eller "skettrost" och det har aldrig varit någon speciellt populär fågel, mest på grund av att den tagit för sig av bären i våra trädgårdar.

Björktrasten är, om man betraktar den noggrant, en vackert tecknad fågel med huvud och övergump i grått, brun rygg och bröstet fläckat i gult och brunt.

Den är i motsats till övriga trastar en usel sångare och sången som ofta utförs i flykten består av en pladdrande och

gnisslande räcka.

Björktrasten häckar ofta kolonivis men även med enstaka par framförallt i skogsdungar, skogsbryn, parker och trädgårdar. I stora sammanhängande skogar trivs inte björktrasten men vid fåbodar och andra öppna marker i skogen är den inte ovanlig.

Boet byggs i praktiskt alla sorters träd och höjden varierar från marknivå upp till ca 25 meter men i de flesta fall mellan tre och 10 meter. Det kan ligga intill stammen men det är också vanligt att det ligger ute på en gren. Det är också vanligt att man finner bon på byggnader, vedtravar och dylikt.

Äggens antal varierar mellan tre och åtta men det normala antalet är fem eller sex och de ruvas av honan ensam i inemot två veckor.

Honan och hanen hjälps åt att mata ungarna och födan består av dagmask, larver, större insekter mm.

Ungarna växer snabbt och de lämnar boet ca två veckor efter kläckningen. De är dock beroende av föräldrarna ännu en tid.

Flertalet björktrastar i våra trakter lägger endast en kull men det händer emellanåt att något par hinner med en andra kull.

Björktrastarna är mycket aggressiva mot predatorer såsom kråkfåglar, rovfåglar, ekorrar mm. De anfaller dem ideligen och förföljer dem också i flykten. De har även för vana att spruta tarminnehållet mot angriparen, därav namnet "sket-trost". De är påfallande träffsäkra i denna konst och det har hänt att bivråkar och ugglor blivit så nersmetade av

spillning att de blivit helt oförmögna att flyga.

På eftersommaren kommer trastarna till våra trädgårdar och äter av olika sorters bär och frukter.

Björktrastarna flyttar normalt i september-oktober söderut till västra och södra Europa men en hel del övervintrar årligen i södra Sverige.

Sidensvans.

Sidensvansen är lätt att känna igen på grund av den långa tofsen. Den är något mindre än en stare och till färgen är den rödaktigt brungrå med svart mask vid ögonen och svart strupfläck. Längst ut på stjärten har den ett klargult band och även på vingarna finns det gula teckningar. Locklätet är ett fint ringande "sirrr" vilket hörs både från sittande och flygande fåglar. Sången är lågmäld och består av diverse sträva toner omväxlande med locklätet.

Sommartid är sidensvansen en norrlandsfågel vars häckningsområde omfattar de inre delarna av Lappland samt Norrbotten. Emellanåt häckar arten betydligt längre söderut ner till Härjedalen, norra Dalarna samt Hälsingland.

Arten häckar i barrskog, såväl tall som gran, och den föredrar tämligen glesa skogspartier, gärna i närheten av vatten och ofta häckar flera par i gles kolonibildning.

Boet byggs av torra grankvistar, skägglavar, mossor mm samt fodras med fina strån och ibland någon fjäder.

Äggens antal är i de flesta fall fem och till färgen är de gråblå, glest överströd-

da med mörka fläckar.

Ungarna föds upp med insekter och efterhand ingår bär av olika sorter i födan.

Mot hösten samlas sidensvansarna i flockar som under vintern drar söderut till mellersta och södra Sverige och ibland förlängs dessa strövtåg ner till mellersta Europa. Antalet sidensvansar som vintertid drar söderut varierar mycket år från år.

Tallbit.

Tallbiten är vår största finkfågel och den är lätt att känna igen. Hanen är intensivt röd med brunsvarta vingar och stjärt samt två tydliga vita vingband. Honan och ungfågeln är betydligt mattare i färgerna, grågröna med dragning åt gulrött på huvud och framkropp

I likhet med sidensvansen är tallbiten en nordlig art. Dess utbredning i Sverige sträcker sig från norra Värmland samt Dalarna och vidare norrut. I de södra delarna av utbredningsområdet är den mycket fåtalig och det är först i Lapplands barrskogar man kan vara tämligen säker att träffa på den.

Tallbitens lockläte är lätt att känna igen, ett två eller tretonigt melodiskt flöjtande. Ett annat läte som hörs från tallbitsflockarna är ett domherrsligt "bytt bytt". Tallbiten häckar i barrskog men den häckar även i fjällbjörksregionen.

Under häckningstid för tallbitarna ett undagömt liv. Boet byggs oftast i gran

men även bon i tall, en, björk mm förekommer. Det placeras mellan en och fyra meter högt och honan svarar ensam för bygget.

Byggmaterialet består av torra kvistar av gran, ljung, kråkris mm och till fodringen används fina grässtrån och rottrådar samt ibland något hår.

Äggen som läggs i midsommartid är oftast fyra till antalet och färgen är blågrön med mörka fläckar. De ruvas i ca två veckor av honan som under ruvningstiden matas av hanen.

Båda föräldrarna hjälps sedan åt att mata ungarna och som många andra finkfåglar följs paret åt under provianteringsturen.

Födan består av olika frön och knoppar men även insekter ingår i menyn.

Ungarna lämnar boet efter inemot tre veckors ålder och sedan följs familjen åt ännu en tid.

Mot hösten samlas tallbitarna i större eller mindre flockar som drar omkring. Här i Leksand ser man tallbitar varje vintersäsong men antalet varierar mycket mellan åren och mestadels håller de till ute i skogarna och undgår upptäckt. Då och då med många års mellanrum förekommer stora invasioner och den senaste var vintern 1989-90 då stora flockar kunde ses här och var i bygden kalasande på rönnbär.

Även sistlidna vinter var det tallbitsinvasion men i betydligt blygsammare omfattning.

Tallbit

Foto: Gunnar Lind

Grushögar i Limsjön

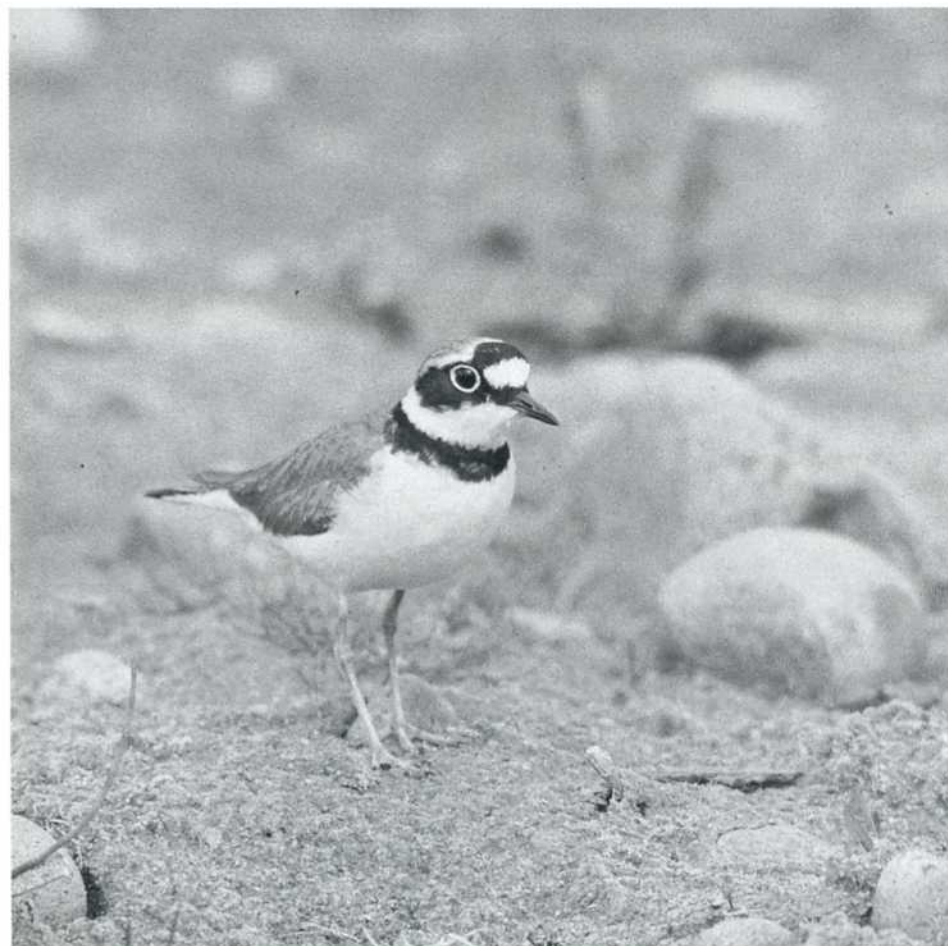
☞ *Staffan Müller*

Under februari månad har en livlig restaureringsaktivitet pågått vid Limsjön. Resterna av de stora torvlimporna vid riksvägen, har grävts ur och placerats på de långa revlarna mitt ute i sjön. Revlarna har efter 3 år sedimenterat och eroderat så att de under den senaste häckningssäsongen, till större delen hamnade under vattenytan. Ändå trängdes ett 10-tal par fisktärna, med några andra arter på de små och få ytor som fortfarande fanns kvar. Förhoppningsvis kommer tillskotts-

sorna att vara av sådan kvalitet och volym att en mosaik av små häckningsholmar nu finns för lång tid framåt. I ändarna på de långa revlarna vid riksvägen, har en grävmaskin packat ihop 2 öar om vardera 250 kvadratmeter, vilka täckts med fiberduk för att hindra igenväxning. På fiberduken har sedan 50 ton singel och makadam fördelats. Tanken är att tillskapa 2 konstgjorda, vegetationsfria öar för de fågelarter som föredrar den häckningsbiotopen, ex.vis

strandpipare och tärnor. Fågelklubben har skjutit till 12 000 kr och nästan lika mycket står miljökontoret för.

Resultatet av påbyggnaden av de försvunna revlarna och grusöarna kommer att specialstuderas under kommande år. Får man dra förhastade slutsatser med ledning av hur fågellivet i Limsjön hittills svarat mot restaureringsåtgärderna, torde även denna insats bli en succé.

Mindre strandpiparen.

Foto: Gunnar Lind

Lappuggla

Foto: Bengt Lundberg/N

Upprop om lappuggla.

✎ Conny Land

Lappugglan, eller den stora grå, som den sägenomspunna ugglan också kallas, var tidigare i Sverige mest känd som häckfågel i Norr- och Västerbottens kustland. Under senare tid synes den ha vidgat sitt utbredningsområde väster och söderut som Dalarna och Västmanland.

Artens expansion och utbredning är delvis outredd.

Lappugglan är, näst berguven, den största svenska ugglan. I fält ter den sig grå med stort huvud och lång stjärt. Den har gula ögon och en egendomlig vit ansiktsteckning, som syns på långt håll och ger ugglan ett något spökligt utseende.

Oftast upptäcks lappugglan sittande i toppen på en unggran, högstubbe eller annan lämplig utsiktsplats då den jagar. Då lappugglans föda nästan helt utgörs av smågnagare och näbbmöss, häckar den nästan uteslutande under goda sorkår.

Lappugglan föredrar att jaga på eller i anslutning till öppna ytor såsom hyggen, kraftledningsgator, ängsmarker och i myrkanter där smågnagare och lämpliga utsiktsplatser för jakten finns.

Arten saknar helt förmåga att bygga bon, varför den är hänvisad till att häcka i stora risbon av främst duvhök och vråk.

Det allvarligaste hotet utgörs av minskad tillgång på lämpliga boplatser.

Arten räknas till de hänsynskrävande fågelarterna i vårt land.

Under 1993 har det gjorts ovanligt många iakttagelser av lappuggla i Sil-

jansbygden, bl a inom Leksands kommun.

Det torde vara oklart om det rör sig om nomadiserande ugglor eller om det är stationära ugglor som resultat av tidigare häckningar i trakten.

Som ett led i *Leksands Fågelklubbs* naturvårdsarbete har det bildats en arbetsgrupp i syfte att:

1. Kartlägga ugglans förekomst inom kommunen.
2. Söka åstadkomma lämpliga skyddsåtgärder vid ev häckning.
3. Genom biotopskyddsåtgärder och uppsättning av konstbon, underlätta för lappugglan att upprätta häckningsplatser.
4. I övrigt genom studier av speciellt boval, biotopval, ortstrohet och fluktuationer samt förhållandet mellan lappuggla och andra arter, bidra till ökad kännedom omkring lappugglans ekologi.
5. Genom kontaktande av fågelintresserade i andra kommuner i länet, försöka skapa samordning omkring studiet av lappugglan i Dalarna.

Som en viktig del i detta arbete, behöver vi hjälp av andra fågel- och naturintresserade, med rapporter om lappugglor eller misstänkta lappugglor.

Alla iakttagelser är intressanta!

Notera gärna datum, tid, väder, lägesangivelse, fågelns beteende och ev läten.

Det kan tilläggas att alla lägesangivelser kommer att sekretessbeläggas.

Rapportera till:

Conny Land
Gassarvet 40
790 34 Siljansnäs
Tel 0247-225 45

eller till:

Gunnar Lind
Yttermo 3185
793 35 Leksand
Tel 0247-118 66

Siluetten av lappuggla.

Foto: Bengt Lundberg

Häckfågeltaxering inom provyta Sundsnäs 17:1, 1992.

☛ Conny Land

Svenska häckfågeltaxeringen (SHT) är ett fågelinventeringsprogram med följande ändamål:

1. Med SHT skall förändringar och trender i de olika fågelarternas beståndsstorlekar och beståndstätheter registreras och övervakas.
2. Med SHT skall beståndstätheter och artsammansättningar i olika biotoper, landskapstyper och geografiska delar av landet, beskrivas och jämföras. Dessa målsättningar söker SHT att uppnå genom kvantitativa inventeringar av två typer:

1. Taxeringar i fasta provytor, främst med hjälp av revirkarteringsmetoden.
 2. Taxeringar utmed fasta rutter eller sträckor enligt punkttaxeringsmetoden.
- SHT leds och administreras av Sören Svensson, Ekologihuset, Lund.

Målsättning och metod.

Under våren 1992 revirkarterade (enl metod 1 ovan) jag en provyta omfattande c:a 15 ha i Sundsnäs invid Byrviken, Leksands kommun.

Inventeringen ingår i SHT och målsättningen med inventeringen är i första hand att registrera årliga populationsförändringar, i andra hand att karaktärisera områdets artsammansättning och populationstätheter.

Jag avser att upprepa inventeringen i år och förhoppningsvis flera år.

Områdesbeskrivning.

Provytan sträcker sig c:a 800 meter från Fornbybanken i öster längs Byrvikens strand mot väster.

Områdets östra del består av åker och ängsmark, här finns också två fastigheter, en sommarstuga och en ödegård. Områdets mellersta del består mesta-

dels av frisk lövskog med inslag av örtrik lövskog. Stora delar av detta område har tidigare varit åker och ängsmark men befinner sig nu i olika skeden av igenväxning.

Andelen död ved är på sina håll hög. Områdets västra del domineras av medelårig barrskog av frisk ristyp. Genom området löper dels en kraftledningsgata dels ett stråk av busk och sly som uppstått efter att man grävt för vatten och avlopp.

Två mindre vassområden invid Byrvikens strand ingår i provytan.

Holkuppsättning.

Inom provytan uppsattes i Februari 1992 fyrtio fågelholkar. Trettio av dessa är ordinära småfågelholkar, fem är att betrakta som experimentholkar avsedda för småfåglar och fem holkar är av större modell avsedda för ugglor och änder.

Lövsångare

Foto: P. Roland Johanson/N

Bofink vid boet.

Foto: Viking Olsson/N

Ingen av experimentholkarna eller de stora holkarna nyttjades av fåglar!? Däremot hade flera av dessa holkar bebyggts av getingar. Av de ordinära småfågelholkarna utnyttjades tretton av Svartvit flug, nio av Talgoxe, en av Entita, en av Stare, en av Blåmes, en av Ekorre samt tre holkar befanns bebyggda med bo men osäkert vilken art.

Art	Revir
Bofink	19
Talgoxe	16
Svartvit flug	13
Lövsångare	13
Rödhake	10
Svarthätta	8
Kungsfågel	7
Björktrast	6
Blåmes	5
Grönsångare	4
Rörsångare	3
Rödvingetrast	3
Koltrast	3
Domherre	3
Ringduva	3
Svartmes	3
Sävspurv	2
Trädgårdssångare	2

Resultat

Fältarbetet ägde rum 14/3 - 15/6 omfattande 15 besök.

Totalt karterades 151 revir (c:a 10 revir/ha) av 36 arter. Se tab 1.

Tabell 1 Karterade fågelrevir inom provytan Sundsnäs 17:1, 1992.

Art	Revir
Sävsångare	2
Järnsparv	2
Stjärtmes	2
Entita	2
Gulspurv	2
Talltita	2
Nötväcka	2
Trädkrypare	2
Gärdsmyg	2
Grönfink	2
Taltrast	1
Stare	1
Sädesärla	1
St. hackspett	1
Rosenfink	1
Trädpiplärka	1
Grönsiska	1
Gransångare	1
Summa totalt	151

Antal arter **36**

Kommentar.

Undersökningen är granskad, kommenterad och godkänd av Sören Svensson, trots detta kan undersökningen vara behäftad med brister och felaktigheter

pga min ovana vid inventeringsmetodiken.

Som helhet måste området bedömas som mycket fågelrikt såväl vad gäller art- som individantal.

RE VIRKARTERING.

BESÖKSKARTA / ARTKARTA

ART: -----

BESÖK NR: -----

ÅR: ----- DATUM: -----

START KL. ----- SLUT KL. -----

VÄDER: -----

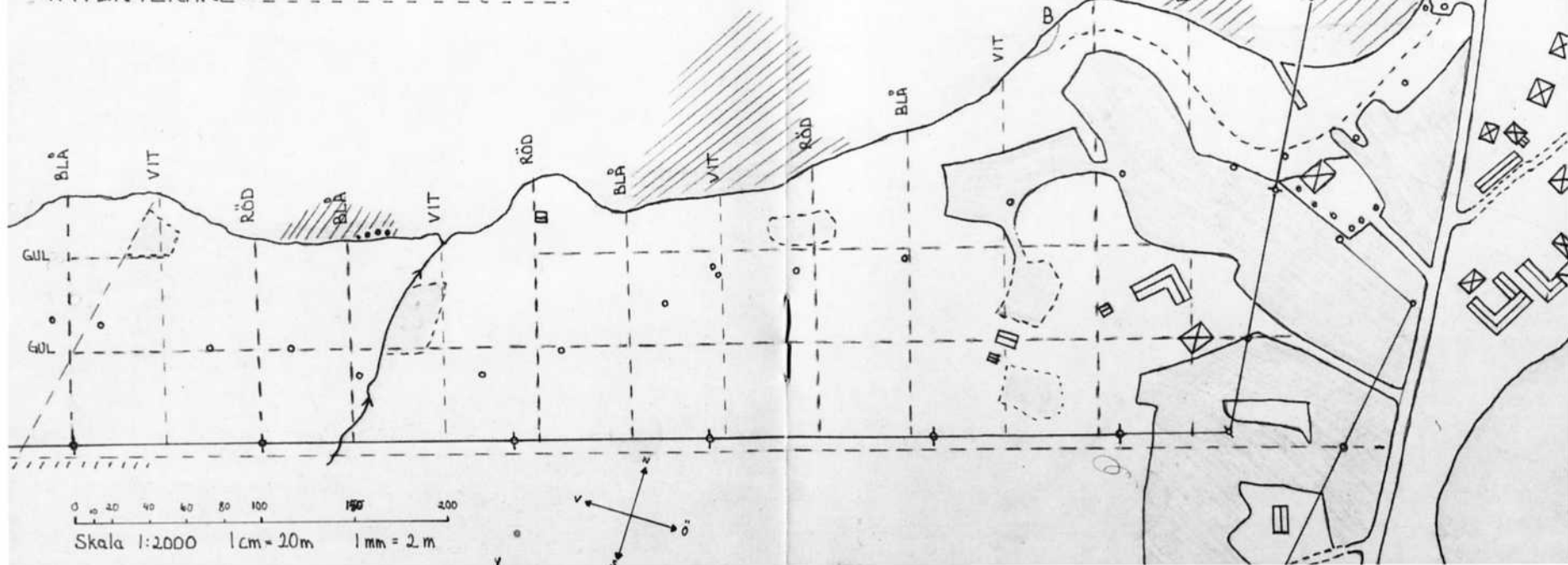
ÖVRIGT: -----

INVENTERARE: -----

SUNDSNÄS 17:1

BYRVIKEN

Övriga observationer.

För följande arter gjordes för få observationer inom ett begränsat område för att ett revir skulle noteras: Kråka, Skata, Nötskrika, Tjäder, Järpe, Sparvuggla, Spillkråka (inget bofynd, men provytan ingår i ett Spillkråkerevir), Sånglärka, Hussvala, Ladusvala och Tornseglare. För de tre sistnämnda arterna liksom för Kråkfåglarna gäller likaså att inga bofynd gjordes.

I övrigt noterades inom området som tillfälliga besökare bl.a. Trana, Fjällvråk, Skogssnäppa, Storspov, Skogsduva, Ormvråk, Korp, Tofsvipa, Gråsiska, Fiskgjuse, Kattuggla och Sparvhök. I angränsande delar av Byrviken häckade med stor sannolikhet Fiskmås, Fisktärna, Knölsvan, Skäggdopping, Gräsand, Knipa och Storskrake medan Gråtrut, Skrattmås, Storlom, Häger, Drill-

snäppa, Vigg, Kanadagås, Sångsvan mfl arter rastade eller tillfälligt uppehöll sig i detta område.

Till sist

Fågelskådare och andra naturintresserade som besöker området, rapportera gärna era iakttagelser till mig på tel. 0247 - 22545.

Området är väl värt ett besök!

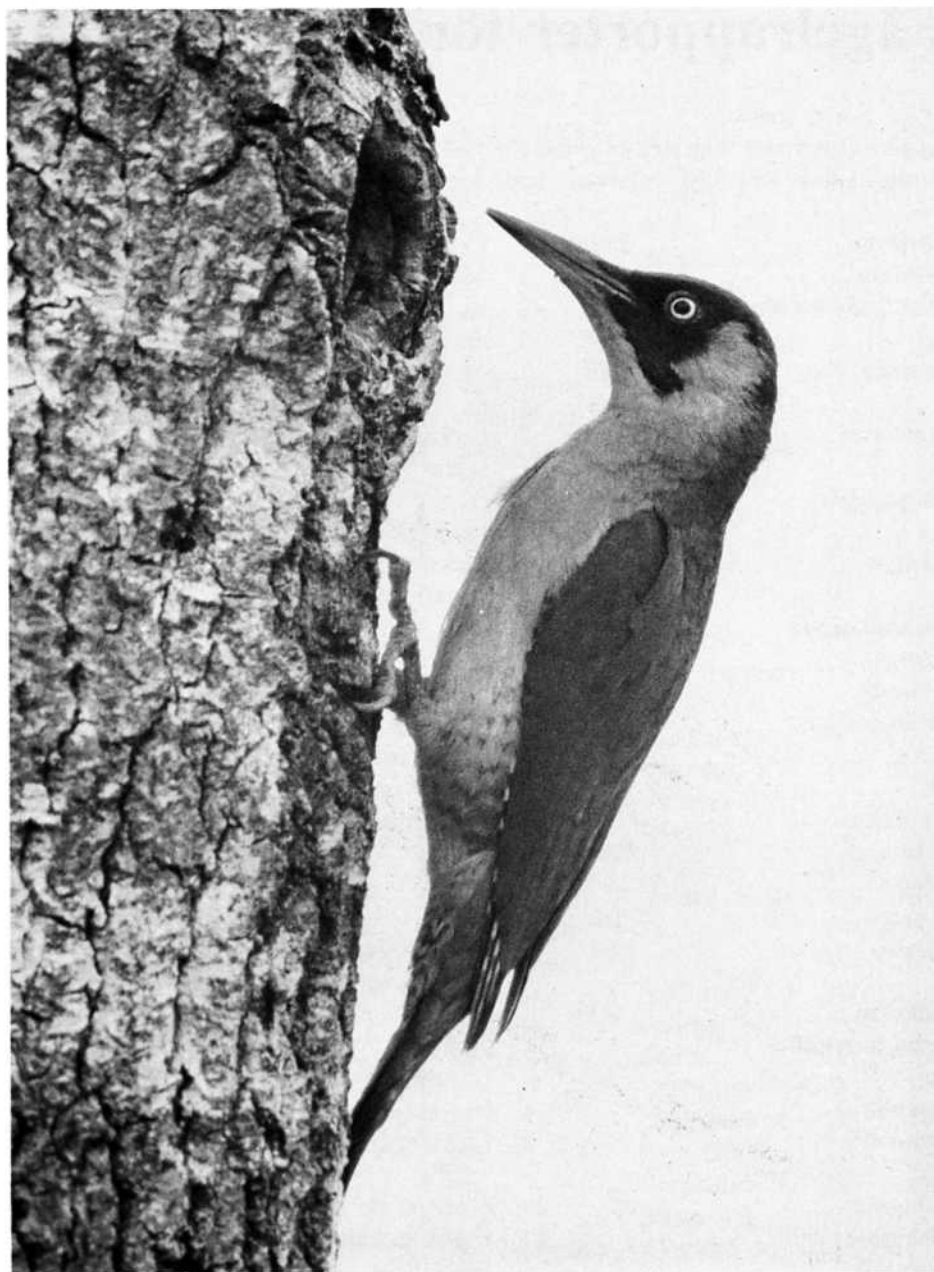
Vid årets första inventeringsbesök i provytan, den 24/3, kunde glädjande nog konstateras att ett par Mindre hackspett uppehöll sig i området.

Litteratur

Svensson, Sören 1975.Handledning för svenska häckfågeltaxeringen med beskrivning av revirkarteringsmetoden och punkttaxeringsmetoden, Zoologiska institutionen, Lunds universitet.

Spelande knipa

Gröngöling.

Foto: Gunnar Lind.

Fågelrapporter för 1992.

☞ Sören Stenberg

Någonstans måste man dra en gräns för vad som skall rapporteras och jag har som vanligt i stort sett följt Dalarnas Ornitologiska Förenings rapporteringsguide.

Smålom	25/5	1	ex	Faxlamyra	(SS)
Storlom		1	häckning	Mörttjärn	(SS)
Svarthakedopping	4/5	2	ex	Limsjön	(SM)
	27/4	1	ex	Olsnäsvisken	(CL)
Storskarv	8/9	1	ex	Byrviken	(SE)
	7/11	1	ex		(CL)
Knölsvan		4	häckningar	Limsjön	(SM)
			(varav två misslyckades)		
Kanadagås	1/7	70	ex	Alviken	(CL)
			(därav 30 ungar)		
Grågås		1	häckning	Limsjön	(SM)
			(tyvärr misslyckad)		
Vitkindad gås	1 - 20/4	1	ex	Limsjön	(SM,HP)
Prutgås	8 - 25/4	1	ex	Limsjön	(SM,HP)
Bläsand		3	häckningar	Limsjön	(SM)
Stjärtand		1	häckning	Limsjön	(SM)
Årta		7	♂ som mest	Limsjön	(SM)
		3	häckningar	Limsjön	(SM)
Skedand		2	häckningar	Limsjön	(SM)
Brunand	12/4	1	ex	Limsjön	(HP)
Vigg		40	ex	Limsjön	(CL)
Sjöorre	1/6	300	ex	Siljan	(SM)
Bivränk	19/8	1	utflugen unge	Kollsjön	
		1	utflugen unge	Taxorna	
Havsörn	4/3	1	ex	Kyrkuddarna	(SM)
Brun kärrhök		1	häckning	Limsjön	(SM,GL)
			(misslyckad)		
Duvhök		4	häckningar		(SS,GL)
Ormvränk		8	häckningar		(SS,GL,SL,HP m fl)
Kungsörn	ca	20	örnar på vår åtel vintertid		
Fiskgjuse		2	kända häckningar		(SS)
Tornfalk		25	häckningar		(GL m fl)

Stenfalk	7/5	1	ex	Gassarvet	(CL)
Lärkfalk		5	häckningar		(SS mfl)
Pilgrimsfalk	15/5	1	ex	Limsjön	(SM)
Vattenrall	27/6		som mest 3 ♂	Limsjön	(SM,CL)
Småfl. sumphöna	27/6		som mest 4 ♂	Limsjön	(SM,CL)
Kornknarr	9/9	1	ex	Yttermo	(GL)
	10/6	2	ex	Romma	(HP)
	10/6	1	ex	Sätra, Insjön	(HP)
	27/6	1	ex	Brenäs udden	(HP)
	maj	1	♂	Bunk	(SM)
	maj	1	♂	Hälla	(SM)
	maj	1	♂	Laknäs	(SM)
Sothöna		21	häckningar	Limsjön	(SM)
Trana		2	häckningar	Limsjön	(SM)
		1	häckning	Lundbjörkstjärn	(CL)
		1	häckning	Fårnäsudden	(CL)
Mindre strandpipare		1	häckning	Insjösågen	(J-EP)
Dubbelbeckasin	1/9	1	ex	Gärde	(GL)
Rödbena		1	häckning	Limsjön	(SM)
			(som mest 5 par)		
Skrattmåså	25/4	1600	ex	Limsjön	(SM)
Havstrut	18/10	1	ex (ad)	Dragsängarna	(GL)
Svarttärna	16/5	6	ex	Limsjön	(SM,GL)
Skogsduva	21/3	1	ex	Sundsnäs	(CL)
Turkduva	31/3	1	ex	Yttermo	(GL)
	10 - 15/4	2	ex	Yttermo	(GL)
	2/6	1	ex	Djura	(SA)
	21/6	2	ex	Djura	(ÅT)
Sparvuggla		1	häckning	Uvberg, S-näs	(CL,BN)
Kattuggla		7	häckningar		(SS,GL,HP)
Slaguggla		13	häckningar		(SS,GL,HP)
Hornuggla		1	häckning	Sunnanäng	(SM)
Pärluggla		1	häckning	Sunnanäng	(SS)
Nattskärna	23/6	1	ex	Storön	(CL,HL)
	21/7	1	ex	Digerberget	(CL)
Kungsfiskare	18/5	1	ex	Dragsängarna	(IS)
	8/7	1	ex	Fors, Djura	(ÅT)
Gråspett	18/10	1	ex	Korpholen	(DH)
Gröngöling		1	häckning	Sunnanäng	(SM)
Mindre hackspett	11/4	1	ex trummande	Åkersön	(SS)

Rösångare.

Foto: Viking Olsson/N

Tretåig hackspett	29/12	1	ex	Vattberget	(HP)
	15/3	2	ex trummande	Granåsen	(CL,SS,PT)
	9/4		♂+♀	Torrberg	(SS)
		1	♀	Stormo	(SS)
	16/5	2	ex	Moåsen	(CL)
	28/5	1	ex	Trätbodarna	(GL)
	31/5	1	ex	Gräsberget	(SM,SS)
	31/5	1	ex	Grånsen	(GL)
	11/7		♀ + unge	Ärtknubben	(CL,SS)
Strömstare		4	häckningar		(SS)
Gärdsmyg		35	st (uppskattat revirantal)		(SM)
Rödhake	2/6		bo i holk	Storön	(CL)
		1	ex övervint.	Käringberget	(KE)
Näktergal	8/6	1	ex	Molnbyggen	(GL)
Svart rödstjärt	29/7	1	ex (ringmärkt)	Limsjön	(SM)
Gräshoppsång.	maj/juni	2	♂	Limsjön	(SM)
	27/6	1	♂	Limsjön	(CL,HL)
	27/6	1	♂	Sätra, Insjön	(CL,HL)
Flodsångare	10/7	1	♂	Sätra, Insjön	(MK,HP)
Kärrsångare	maj/juni	3	♂	Limsjön	(SM,CL,HL)
Härmsångare	3/6	1	ex	Limsjön	(CL)
Stjärtmes		15	st (uppskattat revirantal)		(SM)
Varfågel	maj/juni	1	ex	Jerkersbodarna	(GL)
Lavskrika	oktober	2	ex	Skvissberget	(HR)
Grönfink	12/5!!		utflugnen unge	Simhallen	(SS)
Tallbit	22/11	30	ex	Trätbodarna	(GL)
	27/12	40	ex	Trätbodarna	(GL)
Ortolansparv	22/5	2	ex	Statoil	(GL)
	28/5	1	ex	Älgbergstjärn.	(GL)
	28/5	1	♂	Limsjön	(SM)
	31/5	1	ex	Jerkersbodarna	(GL)
	6/6	3	♂	Västannor	(SM)
	6/6	1		Insjön	(SM)
		15	♂	Korpholen	(SM)
Videsparv	maj/juni	1	par	Älgbergstjärn.	(GL)
	25/5	1	ex	Faxlamyra	(SS)

Rapportörer: BN=Börje Nygren, BP=Bogdan Persson, CL=Conny Land, DH=Dick Hedberg, GL=Gunnar Lind, HL=Hans Ljungkvist, HP=Henry Pollack, HR=Håkan Risgård, IS=Ingvar Svens, J-EP=Jan-Erik Petters, KB=Kjell Bond, KE=Kalle Ern, MK=Mats Knutsson, PT=Petrus Tengné, SA=Stefan Alexandersson, SE=Sture Eld, SL=Staffan Lind, SM=Staffan Müller, SS=Sören Stenberg och ÅT=Åke Tidigs.

Rapport från årsmötet.

☞ Henry Pollack

C:a 30 medlemmar mötte upp till Leksands Fågelklubbs årsmöte i kommunalhusets B:sal.

Före årsmötet hölls en parentation, över den avlidne medlemmen Bengt Hultgren, där ett ljus tändes. En hälsning framfördes till fågelklubbs medlemmar från Evy Hultgren, som tackade för den gåva som förmedlats till naturvårdsfonden i samband med Bengts bortgång.

Årsmötet omvalde styrelsen, revisorerna och valberedningen. Vilka som innehar dessa poster framgår av årsberättelsen, som medföljer som bilaga till denna tidning.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 1992.

Medlemsavgiften för 1993 fastslås oförändrad från 1992.

Det informerades om **Leksands Fågelklubbs** samarbete med tvättmedelsmärket TELLUS, där visst ekonomiskt bidrag tillfaller fågelklubben vid medlemmars köp.

De hemkemikalier som Svenska Naturskyddsföreningen klassar som "Bra miljöval" rekommenderas att köpa. Kommunens förslag till översiktsplan har lämnats för yttrande och mötet utser Gunnar Lind och Mats Knutsson att svara för **Leksands Fågelklubbs** synpunkter på den.

Anders Hans informerade om klubbens planerade resa till norska Runde.

Kjell Bond berättar om projekt fågelvakten och att det finns poliser som engagerat sig i detta och som har särskilt ansvar för att förhindra ägg- och boplundring i Dalarna. Därför ska man alltid rapportera misstänkta boplundringar till polisen, det gäller även handel med sällsynta fåglar.

Mötet avslutades med att gratulera Staffan Müller på födelsedagen sedan serverades det kaffe med semla.

Presstopp-Presstopp-Presstopp-Presstopp-Presstopp

Det blir allt mer uppenbart att Limsjöns restaurering blivit en fullträff.

I skrivande stund 930518 har det visat sig att samtliga arter av våra simänder, förutom gravanden, slagit till och häckat i Limsjön 1993!

Väl mött vid Limsjön.

Ekonomi 1992.

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR	ING. BALANS	PER. SALDO	
UTG. BALANS			
100 Postgiro	0.00	14872.19	14872.19
110 Bank / Bankgiro	40072.05	3048.10	43120.15
130 Kundfodringar	7590.00	-7340.00	250.00
160 Inventarier	10100.00	-3650.00	6450.00
SUMMA	57762.05	6930.29	64692.34

SKULDER/EGET KAP.	ING. BALANS	PER. SALDO	UTG. BALANS
210 Leverantörsskulder	8087.40	-669.60	7417.80
240 Medl inb året före	5500.00	-3175.00	2325.00
250 Balans. resultat	36375.84	-4262.11	32113.73
270 Resefond	0.00	16765.00	16765.00
280 D-D:s miljöfond	7798.81	-1728.00	6070.81
SUMMA	57762.05	6930.29	64692.34

RESULTATRÄKNING

INTÄKTER		KOSTNADER	
310 Medlemsavgifter	24595.00	420 Tidningen	14895.00
320 Tidningen	1239.00	425 Annonser	3942.80
330 Räntor	1978.34	441 Porto	2353.80
340 Kommunalt bidrag	4350.00	461 Varuförsäljning	600.00
350 Batterisortering	16765.00	463 Arrangemang	2710.00
361 Varuförsäljning	250.00	470 Örnutfodring	1270.00
363 Arrangemang	240.00	472 Uvprojekt	6037.25
370 Örnutfodring	1080.00	475 Ungdomsarbete	442.60
372 Uvprojekt	1405.00	478 Limsjön	1728.00
385 Div. överföringar	1728.00	480 Avskr. inventarier	3650.00
390 Övriga intäkter	620.00	482 Inköp av gåvor	400.00
395 Årets underskott	4262.11	483 Underhållskostnader	446.00
SUMMA INTÄKTER	58512.45	485 Div. överföringar	16765.00
		490 Övriga kostnader	3272.00
		SUMMA KOSTNADER	58512.45

Mindre hackspett!

Först gärdsmyg, sen stjärtmes och nu mindre hackspett!

De senaste årens milda vintrar har resulterat i förändringar i den svenska fågelfaunan. Vi har tidigare skrivit om gärdsmygens och stjärtmesens ökning i kommunen. Nu tycks det som om den mindre hackspetten också fått ett uppsving. Om det visar sig vara så, kan man antagligen tillskriva de milda vintrarna även den mindre hackspettens tillfälliga framgång.

Spana mindre hackspett!

En uppmaning till alla medlemmar i fågelklubben är att rapportera alla mindre hackspettobservationer under 1993. Misstänker Du en häckning vill jag att Du dessutom lägger ner lite extra energi på att leta rätt på boplatsen.

Allt detta kan vara av stort värde för oss som agerar i skogsavverkningsfrågor i kommunen.

Den mindre hackspetten går ej att ta miste på. Den är betydligt mindre än övriga hackspettar. Mindre än en stare! Mindre hackspettens bo är uthackat på några meters höjd ofta i en murken högstubbe.

Ungarnas gnällande hörs långt och bäst under första delen av juni.

Lycka till med rapporteringen!

Skogskommitten: Henry Pollack, tel 40964 och Staffan Müller, tel 61106.

Mindre hackspett.

Anders Ståhl.

Fåglar i Indien

Petrus Tengnér

I höstas hade fågelklubben en bildvisning med naturfotografen Torbjörn Arvidsson, som visade bilder från Indien. Det var extra intressant för mig som några månader senare själv skulle åka till Indien tillsammans med min bror Tomas.

Det var i januari som vi följde med Torsten Lingmerth, Jubelklockorna, för att under två veckor studera den verksamhet som han har byggt upp där, och nu stödjer ekonomiskt. I verksamheten ingår ett barnhem, en yrkesskola, två sjukvårdskliniker och stöd till ett antal kristna församlingar. Allt detta ligger i ett litet område på landsbygden nära Indiens östkust i delstaten Andhra Pradesh. Vi bodde på barnhemmet, som fungerar som bas för hela verksamheten.

Det var alltså ingen skådarresa, men jag fick i alla fall så pass mycket inblick i det indiska fågellivet att jag kan dela med mig av mina intryck.

Vinter

I januari är det vintersäsong i Indien, liksom i Sverige.

En indisk vinter (vid den 16:e breddgraden) är dock som en varm och fin svensk sommar, dvs ca 30 grader och solsken varje dag.

Fågellivet bör vara som rikast den här tiden på året med både häckfåglar och övervintrare från norr. Om man hade skådat mera så skulle man säkert upptäckt en hel del sibiriska flyttfåglar, tex vadare.

Möjligheterna till "riktig" fågelskådning är kanske inte de allra bästa, förutom i naturreservaten. Eftersom huvuddelen av marken antingen är bebyggd eller brukad är man hänvisad till vägarna, där man får trängas med trafikanter av alla de slag. Om man går alltför långt åt sidan hamnar man mitt i toaletterna, det är nämligen så att många människor, som inte har toalett i hemmet använder

just väggkanten, helt ogenerat.

Överallt finns det också nyfikna människor som studerar både en själv och utrustningen. Det är faktiskt lite störande och man känner sig lite otrygg.

Stadens fåglar

Vi åkte mest omkring på landsbygden, men vi besökte också några städer, dels under resan dit och hem, förstås, och dels för inköp av mat och utrustning till verksamheten.

Fågellivet i städerna liknar till stor del det i svenska städer. Gråsparven finns också här. Den är en av de mest spridda fågelarterna i världen, tack vare dess anpassningsförmåga till miljöer knutna till människans verksamhet.

Jag trodde länge att det var den vanliga kajan jag såg, men efter närmare studier kunde jag med hjälp av fågelboken konstatera att det var "the House Crow", en kråka, stor som vår kråka,

Ko- och silkeshäger.

Foto: Petrus Tengnér.

White backed vulture.

Foto: Petrus Tengnér.

men med kajans gråa huvud. Den finns överallt, även på landsbygden där man ser den "stjäla" mat mitt ibland människorna.

En annan vanlig stadsfågel är "the Pariah Kite", en glada som tar för sig av det ätbara bland soporna som ligger överallt.

Landsbygden

Det område som barnhemmet ligger i präglas av jordbruket. Några skogar finns inte, marken är så gott som helt uppodlad och bebyggd. Huvudgrödorna är ris och sockerrör, men även chilipeppar, tobak och frukter av alla de slag odlas i stor mängd. Det mesta av detta är i stort beroende av bevattning. På icke odlade marker är det mycket torrt denna årstid.

På vägarna är "the Common Myna" mycket vanlig. Det är en starelignande fågel som har mycket typiska vita vingfläckar som syns i flykten. I trädgårdar, fruktplantager odyl. håller halsbandsparakiten till. Dess skrånande läte hörs speciellt vid skymningen, då övernattningsplatsen uppsöks. Det var den papegoja jag såg, ev såg jag någon annan art också.

Åkermark

Stolpar och elledningarna på fälten är populära sittplatser för många fåglar. Vanligast är den bengaliska blåkråkan och "the Black drongo", en traststor, helsvart fågel med tydligt kluven stjärt. En mycket vacker fågel är den gröna dvärgbiätaren, som också använder elledningarna för att spana efter byten

som den snappar åt sig på flugsnapparmanér. Liksom den europeiska biätaren är den färggrann. Den skiftar i olika gröna nyanser, har orange huvud och samma färg på vingundersidorna.

De bevattnade risfälten drar till sig hägrar. Antagligen hittar de småfisk, grodor och annat "hägergodis" där. Jag lyckades bestämma tre arter, nämligen kohäger, silkeshäger och Gray's rallhäger. Dessa finns också vid bevattningskanalerna, sjöarna och dammarna som finns här och var. Vid vattensamlingarna kunde också jag notera tre (!) arter av kungsfiskare, den vanliga kungsfiskaren, smyrnakungsfiskaren och gråfiskaren.

Ovanför dammarna spanar "the Brahminy Kite" efter fisk och insekter. Det är en ovanligt vacker rovfågel, vit på huvud och bröst och resten av fjäderdräkten röd.

Godavarifloden

Några gånger passerade vi Godavarifloden som är uppemot en mil bred på vissa ställen. Nedanför en stor fördämning, avsedd för bevattningsändamål var flodfåran i det närmaste torrlagd. I de återstående, grunda, vattensamlingarna fiskade människor, hägrar och tärnor sida vid sida. Detta var en biotop som jag gärna hade stannat upp vid lite längre, då man säkert hade upptäckt en hel del vadare och annat smått och gott. En dag gjorde vi en tur ut till den indiska oceankusten. Där noterade jag måsar, lärkor och snäppor men dessa är ju svårbestämda så jag fick låta dem vara obestämda.

Gamar

Resans fågelhöjdare var utan tvekan mötet med gamarna. Det var "the White-backed vulture" som vi fick stifta bekantskap med. Den är kanske inte så vacker, men den är i alla fall mycket magnifik i flykten. Vingbredden är över tre meter.

Det bästa tillfället att studera denna fågel fick vi vid en nyss slaktad ko, (eller kanske en buffel om det var hinduer som slaktade den). Så fort människorna lämnade slaktplatsen gled gamarna ned till djuret och började ta för sig tillsammans med hundarna. Vi stod först på vägen kanske 30 meter ifrån dem, lite rädda för att skrämja iväg dem. Till slut stod vi knappt fem meter ifrån dem, och de brydde sig knappt i oss. Några pojkar kastade t.o.m. sten på gamarna utan att de reagerade nämnvärt på detta.

Det var en fantastisk känsla att få se en gam glida någon meter ovanför huvudet vilket någon gjorde på väg till kadavret. Gamarnas orädsla måste förstås bero på att det finns människor överallt, för att överleva har de inte råd att vara rädda för människorna. Det är ju också så att det är nästan bara människornas verksamhet som ger gamarna mat, eftersom det inte finns så många vilda djur.

Pga fåglarnas orädsla fick jag resans bästa fågelbilder på just gamarna. Jag hade bara en liten automatic-kamera, som man inte kunde zooma med.

Fler fåglar

Förutom redan nämnda arter såg jag bla Flikvipa, Sommargylling, Palmseglare

och Turkduva. Min artlista blev inte så lång p.g.a att jag inte fick så mycket tid över till fågelskådning. Jag såg dock en hel del fåglar som jag aldrig hann eller kunde artbestämma. För att få något av en helhetsbild av det indiska fågellivet räknar jag upp några av dessa grupper. Det var tex måsar, tärnor, snäppor, sparvar/finkar, lärkor, sångare och solfåglar som var svåra att artbestämma. Solfåglar är den "Gamla världens" motsvarighet till kolibrierna. Att många fåglar bar vinterdräkt gjorde inte artbestämningen lättare precis.

Övrigt

Av det vilda djurlivet såg jag inte bara fåglar, utan även apor. De håller ofta till utmed vägarna, för att där tiggas mat av människorna. Farliga djur såg vi också ett par gånger. En gång, vid ett möte, hittades en liten, knappt lillfinger-tjock orm. Den var livsfarlig, trots att den var så liten. Nästan lika farlig var skorpionen som hittades på barnhemmet. Om man vid bett inte injicerade ett motgift omedelbart, dog man inom ett dygn.

Resan som helhet var mycket intressant eftersom jag själv har tänkt arbeta utomlands med någon form av biståndsarbete. Att få möta fattigdomen på nära håll ger en insikt att vi, här i Sverige, egentligen har det alldeles för bra, vi måste dela med oss av det vi har och inte bara tänka på ständig ekonomisk tillväxt.

Jag kan mycket väl tänka mig att återvända och då gärna stifta bekantskap med ytterligare fågelarter.

Se'n sist från Insjön.

☞ Henry Pollack

Ännu en snöfattig vinter med ojämn tillgång på gnagare, vilket medför ovisst häckningsresultat för ugglor och tornfalk.

Hur som helst ropar kattugglor på Vattberget och i Sätra. Ingegerd Hyttsten har även hört hornuggla bortåt gammelgården.

Stora flockar snöskator i vacker vinterdräkt har dragit kring hela vintern, liksom sidensvansar, även om de kom något senare än brukligt.

Tack alla Insjö-bor, som rapporterar fågelobservationer. Med Er hjälp vet vi att det förekom stenknäck på Vattberget, i Sätra, Helgnäs och Djuptjärnbo.

Kjell Östberg hade en svarthättehona på Vattberget någon vecka efter nyår. Strax efteråt dök den upp hos Sölwe Westlund i Tunsta, där den lärde sig att äta mandarinkaka och efter hand blev så kaxig att den ville ha hela fönsterblecket för sig själv.

Mindre hackspetten har syns på Vattberget och i Sätra.

Ingmarie Hjalmarsson blev vittne till hur en duvhök tog en kråka i Sätra.

Själv har jag hittat en slaktplats av kråka i skogen väster om sätra, samt en slaktad skata på vårt garagetak.

Under vintern har det varit god tillgång på kottar och det har förekommit ovanligt mycket korsnäbbar. Detta visade sig också vid den traditionella vinterfågel-

räkningen, där vi förresten hade fåglar på samtliga 20 observationspunkterna för första gången på åtta år. Detta tyder på att fjolårets häckningssäsong var lyckad.

Strax efter nyår såg jag en trädkryparesöder om järnvägsstation en kall dag. Någon dag senare rapporterade Eivor Troeng en från Holsåkerskern. Hon hade även ovanligt många domherrar där denna vinter.

Till rariteterna får vi också räkna den havsörn, som sågs jaga änder ett par dagar mellan Dragsängarna och Bergkvistsågen. Ytterligare en liten sensation är att ett duvpar i Tunsta lade ägg i februari, denna milda vinter.

I uvvoljärerna har det gamla paret lagt tre ägg med början den 4:e mars, vilket är sex veckor tidigare än i fjol. Det nya paret har ännu inte lagt några ägg, när detta skrivs i början av april, men det finns hopp ännu några veckor.

För att inspirera dessa uvar, har konstnären Carl Evars dekorerat uvboet med en jättefin kurbits och på detta sätt åstadkommit Sveriges finaste uvbo. Ett stort tack för detta fyndiga konstverk, samt den lika fina hänvisningsskylten till voljärerna. Häckningsresultatet redovisas i nästa tidning.

Henry.

Väl mött i fågelmarkerna!